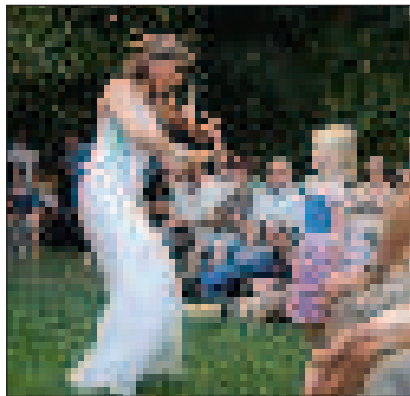

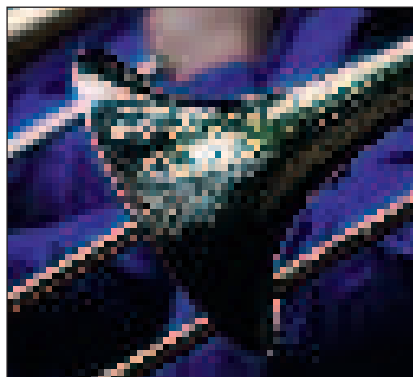
Muzsikál az erdő

Egy zenélő mozgalom a természetvédelem jegyében

Egyáltalán nem példa nélkül való, hogy az emberi képzelet az erdőt és a zenét, a muzsikálást összekapcsolja. Ha azonban egy költő alkotta metaforával azt mondjuk, hogy „muzsikál az erdő”, biztos, hogy először az erdő hangjaira gondolunk. Am ugyanezen hangok zeneisége ihlető forrása is lehet az igazi „erdő zenék”-nek, amelyekben a szélzúgás, a zápor, az ágak nyiszorgása, recsenése, koppanása és az állathangok, elsősorban a madarak éneke valóságos zenévé lényegül át. Azt, hogy e természettől fogant zeneművek erdőben is előadhatók, és akkor már csakugyan muzsikál az erdő, alighanem egy fiatal erdész találta ki. Azért gondolom, hogy fiatal, mert az idősebb generáció már

Ilényi Katica minden korosztályt elbűvöl

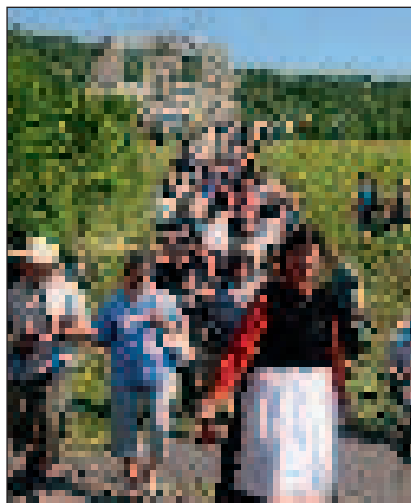
A mozgalom ikonikus jelképe

ritkán elfogulatlan. Márpedig jómagam is azt tanultam tőlük, az idősebbektől, hogy az erdőben zajongani nem illik, sőt még püssenni sem szabad. No, persze a puskalövés más, de a pukkanás zenéjét inkább az írók magasztalták, a zeneszerzők sokkal kevésbé.

Ha a zenetörténet segítségével visszatérünk a távolabbi időkbe, számos példáját találjuk a természetben való zenélésnek. Mindenekelőtt az éneklésnek, ami kivétel nélkül minden nép körében előfordul valamilyen formában. Az éneklés „hangszere” jobban védhető az időjárás hatásaitól, mint az emberkéz-készítette instrumentumok. De a nyár, ami különösképp a mediterrán világban hosszúra nyúlik, szóval a nyár a szabadban történő muzsikálásra is ösztönzőleg hatott. Az antik világ majd elfelejtett szabadtéri zenélését jóval később a reneszánsz-barokk idők újította meg: divatba jöttek a folyókon, tavakon eljátszott vízi-zenék, a zenés vadászatok, a csillagos ég alatti operaelőadások, és sajnos még a gyakori háborúskodás se ment harsány harci zenék nélkül. A huszadik század már a

barlangokat és hegytetőket is felfedezte a muzsikálás lehetséges helyszínékként. E meglepő előadóhelyek közé sorolható az erdőben történő muzsikálás ötlete is.

Aki először találkozik e lehetőséggel, megkérdezi, hogy miért. Miért is? Válaszoljon erre a már 12 éve létező kulturális mozgalom, a *Muzsikál az erdő* vezetője, Szabó Lajos erdómérmök: „...felgyorsult világunkban nap mint nap érezzük a lélek és a természet pusztítását. Az aggasztó társadalmi-természeti folyamatokat egyre többen próbálják megállítani. Művészek küzdenek a lelki sivárság ellen, az erdészek, természetvédők az erdők, a természet megőrzéséért. Most létrejött egy összefogás a művészek, erdészek és az ország kulturális életét, illetve az erdőt féltő és fel-
Évről évre egyre többen csatlakoznak a Muzsikál az erdő mozgalomhoz

emelni akaró emberek között. A cél egy olyan aktív szabadidőeltöltési alternatíva megteremtése, mely kötődik mind a zenéhez, mind az erdőhöz... A résztvevők közelebb kerülnek a művészetekhez és az erdőhöz egyaránt. A zene segít a környezetkultúra terjesztésében, az erdő pedig abban, hogy a művészetek valóságban megérintsék az embereket.”

Azt, hogy e kivételesen szép gondolat nem maradt pusztába kiáltott szó, a 12 éve létező mozgalom, a sok ezer résztvevő és jó tucatnyi helyszín bizonyítja. Az eleinte csak a Mátra erdeihez kötött elképzelés helyi kiterjedésből immár országossá vált, elérte a nagykorúság határát. Egyre több erdész, természetvédő, műfaji sokféleséget képviselő zenekar, iskola és kulturális intézmény, magánszemély és szervezet teszi magáévá az alapvető elképzelést, és szervezi meg a saját körzetében a rendezvényeket. Ezt bizonyítandó elég, ha csak az idei eseményekről ejtünk néhány szót.

A gondolat bölcsőjében, vagyis a Mátrában, a nyár közepén Bányonyterenyén, Szentkúton, Szurdokpüspökiben, Gyöngyöstarjánban, Mátrakeresztesen, Kékestetőn, Galyatetőn, a Gyöngyösolymos melletti Szalajka-tisztagon, sőt a közeli Ipolytarnócon is zajlottak a rendezvények. A Bükkben (Lillafüred körzetében) augusztusban, a Körösök völgyében (Gyulán) pedig az Erdők Hete nyitórendezvényeként szeptember 26–27-én. Még a sokféle helyszínhez képest is sokkal változatosabb volt az a program, amit a maroknyi „hivatásos” és nagyszámú önkéntes az érdeklődőknek kínált. Lássunk csak néhány véletlenszerűen kiragadott példát!

A mozgalom alap gondolatához híven, a zenei és zenetörténeti előadások bőségében szerepelt például: Agócs Gergely néprajzkutató, Ittész Mihály zenetörténész, a Cantus Corvinus Vegyeskar, a Székely Mihály Kórus, Jászberény Jubilate Kórus, Salgótarjáni Szimfonikus Zenekar, Pál István Szolonna és bandája, Palya Bea és Szokolay Dongó Balázs, a „Virtuózok” nyertesei, és „erdei koncertek” a 200 éves bükkfák árnyékában, a Delelő kútnál, a Borókás árokban, a Békás tónál, az ország tetején stb.

Nem hiányoztak az olyan ismeretterjesztő előadások, bemutatók sem, mint a „Válogatott erdei gubacságok” (Csóka György), „A fenntarthatóság megjelenése az organikus építészetben”, illetve „Az organikus

építészeti közösségépítő szerepe” (Turi Attila), vagy a „Miocén erdő ösvilági lényekkel” (Bartha Dénes).

A gyermekprogramokat többek között bábelőadások, gyermekrajzpályázat, illetve kiállítás színesítette, a sporteseményeket pedig teljesítménytúrák és tájfutó versenyek tették emlékezetessé.

Minden erdei séta kitűnő alkalom az ismeretterjesztésre

A sok ezer résztvevő másirányú érdeklődését többek között környezettudatos divatbemutató, régészeti séta, fafaragó manu-faktúra meglátogatása, néptáncbemutatók, színjátások előadása és különféle pályázatok eredményhirdetése elégítette ki.

Mindezekből látható, hogy a programok a kítűzött célnak teljességgel megfelelnek. Nem véletlen tehát, hogy tömegeket vonzanak. Szembetűnő és példaadó a tapasztalt jelenség, hogy a tömegrendezvényeken ilyenkor szokásos taposás-rombolás a jól kiválasztott helyszínek miatt minimális, a hulladékot gondosan összegyűjtik, a technikai berendezéseket leszerelik és a rendezvény végén mindent elszállítanak. Mindezt önkéntesek közreműködésével. Megvalósulni látszik tehát az a nemzetközi méretekben jelentkező óhaj és igény, hogy az emberek újra közeledjenek a természethez, ismerjék meg azt, és megtartójuknak, ne pedig kiszolgálójuknak tartsák.

Nagyon ide illelenek a nemrég elhunyt hírneves csimpánzkutató és természetvédő Teleki Géza végrendelet szerepű szavai is: „...a televízióban, írásokban mindig azal végzik, hogy van még remény, van még idő. Ugyhogy, aki megnéz egy ilyen műsort, a végén arra jut, hogy ezzel nem kell túl sokat törődjek, valaki úgymint megoldja a dolgokat. (Ezeknél) Sokkal jobb valahogy kihozni az érzést. Igazi kötelességgé tenni...” (Hulej Emese: Egy Teleki gróf Afrikában; Helikon Kiadó, 2014)

A zene, a legemberibb intellektuális tevékenység ebben, vagyis az érzés feltámasztásában egészen biztosan segít. Hiszen a rendezvények jövőre is folytatódnak.

SZILI ISTVÁN

Hasznot hoz-e az alapkutatás?

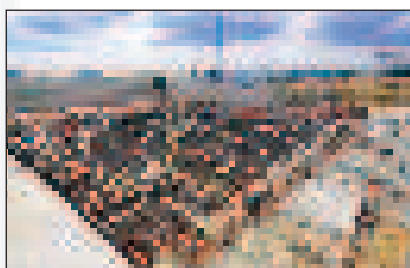
Sokat vitatott kérdés, hogy érdemes-e olyan kutatásokat támogatni, amelyek nem hoznak közvetlen hasznat, más szóval rövid távon nem térül meg a befektetett támogatás. Az alapkutatás hasznát a legfrappánsabban Lovas István akadémikus, néhai kiváló magfizikus fogalmazta meg: „Az alapkutatással foglalkozó, az árbockosárban ülő matrózhoz hasonlít, aki kiált, ha föld vagy jéghegy jelenik meg a látóhatáron. Ha leparancsolják az evezőhöz, a hajó bizonyára gyorsabban halad. Csak azt nem tudni, hogy merre.”

Rengeteg konkrét példát lehet megemlíteni ezzel kapcsolatban, sok közülük szinte sci-fi-be illő. A legérdekesebb ezek közül: érdemes-e földönkívüli élet nyomait kutatni? Stephen Hawking, a neves brit elméleti fizikus ezzel kapcsolatos véleménye: „Valahol a világegyetemben létezhet intelligens élet, érzékelhetik a fényeinket, tudhatják, mit jelentenek ezek. De az is előfordulhat, hogy jeleink egy élettelen űrben utaznak. Nincs fontosabb kérdés, mint az, hogy létezik-e élet másutt is az Univerzumban. Élünk. Intelligensek vagyunk. Tudnunk kell a választ!”

Léteznek persze kevésbé fantasztikus projektek is, mint például a termonukleáris fúzió mint energiaforrás kutatása. A *New Scientist* folyóirat érdekes cikket közölt ezzel kapcsolatban. Mint ismeretes, a világ legnagyobb fúziós berendezése, a franciaországi Cadarache-ban építés alatt álló ITER (International Thermonuclear Experimental Reactor) feladata lenne a magfúzióban rejlő energia kiaknázása.

ITER, Cadarache, Franciaország

A jelek szerint azonban nem valószínű, hogy 2030 előtt több energiát fog termelni, mint amennyit betápláltak. Az ITER már eddig is

ITER, Cadarache, Franciaország

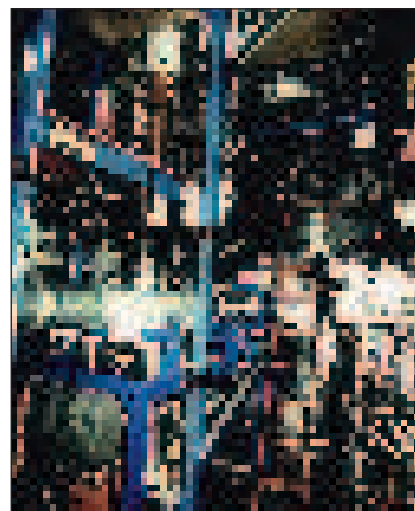
háromszor annyiba került, mint tervezték, és az átadás időpontja 2016-ról 2019-re tolódott el, az első plazmakísérletek csak a következő évben kezdődhetnek. A nemzetközi kutatógárda, melynek tagjai közül sokan már egy

évtizede dolgoznak együtt, csak ekkor foghat hozzá egy új létesítmény építéséhez, amely folyamatosan fog energiát termelni – előfutáraként annak, ami a század végére kereskedelmi magfúziós berendezésként szolgál.

Az ITER nemzetközi együttműködés résztvevője Kína is az Európai Unió és az Egyesült Államok mellett. Úgy tűnik azonban, hogy Kína elégedetlen a dolgok mostani állásával, ezért saját befektetésekbe kezdett saját fúziós reaktorának (*China Fusion Engineering Test Reactor*) a létrehozására, ami nagyobb lesz mint az ITER, és 2030-ra fejeződik be az építése.

A tokamak belseje

Több együttműködő partner feltette a kérdést: folytassák-e az együttműködést Kínával, vagy zárják ki abból. Az Egyesült Királyság azonban úgy döntött, hogy folytatják, mivel a kizárás csak néhány hónappal lassítaná le a kínaiak saját projektjét!

A tokamak belseje

Milyen tanulság vonható le az eseményekből? Az biztos, hogy Kína igazán vállalkozó szellemű és hosszú távra tervező kutatási tevékenységét – következőképpen nemcsak pénze, hanem esze is van! A vállalkozó szellemet mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy Budapesten sokkal több kínai étterem van, mint magyar étterem Pekingben vagy Sanghajban. Könnyen lehet, hogy az okos kínaiak tudnak magyarul is, és ismerik Lovas István akadémikus bölcs mondatát!

BENCZE GYULA